

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTISUUNNITELMA

TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT JA TOIMIVALTUUDET

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty kuntalain 14. luvussa ja kunnan hallintosäännössä.

Kuntalain 121 §:n ja 125 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi
- valmistettava tilintarkastuskertomuksen käsittely valtuustolle
- hankittava asianomaisen selvitys ja kunnanhallituksen lausunto tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta

Hallintosäännössä valtuusto on kuntalain mukaisten tehtävien lisäksi sisällyttänyt lautakunnalle seuraavia tehtäviä:

79 § Tarkastuslautakunnan tehtävät ja raportointi

Sen lisäksi mitä kuntalain 121 §:ssä säädetään, tarkastuslautakunta:

1. Hyväksyy tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelman.
2. Seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seuraa tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tekee tarpeen mukaan esityksiä tilin tarkastuksen kehittämiseksi,
3. Huolehtii, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa.
4. Tekee aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arvioinnin tulokset raportoidaan vuosittain valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Ennen arviointikertomuksen valmistumista tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Tarkastuslautakunta voi raportoida tilikauden aikana valtuustolle myös muista merkittävistä havainnoista.

ARVIOINTITYÖN SUORITTAMISEN PERUSTEET

Tarkastuslautakunnan suorittaman arvioinnin tulokset raportoidaan valtuustolle osoitetussa arviointikertomuksessa sekä mahdollisissa väliraporteissa. Arvioinnin lautakunta toteuttaa käyttämällä muun muassa seuraavia toimintatapoja:

1. **Tarkastuslautakunta perehtyy työssään asioihin, joilla on keskeistä merkitystä Sotkamon kunnalle.**
2. **Tarkastuslautakunta pyrkii toiminnassaan proaktiivisuuteen.** Lautakunnan jäsenten toiminta on luotettavaa ja luottamuksellista. Lautakunnan ja jäsenten toimintavalmiudet varmistetaan riittävällä kouluttamisella.
3. **Tarkastuslautakunta seuraa kunnan toimielinten ja johtavien viranhaltijoiden toimintaa.** Lautakunta kerää tietoja palvelutoiminnan toimivuudesta ja tavoitteiden toteutumisen tilanteesta. Salassa pidettävän aineiston käytettäväksi saamisesta lautakunta päättää erikseen.
4. **Lautakunta pyytää kunnan organisaatiolta erikseen päätettäviä selvityksiä toiminnasta arvioinnin tueksi** (esimerkiksi toimialojen itsearviointien yhteenvetoja, asiakaspalauteyhteenvetoja ja mahdollisia sisäisen tarkastuksen yhteenvetoraportteja, laatuauditointeja, palveluiden prosessikuvauksia, talouden ja toiminnan seurantaraportteja, osavuositarkastuksia, arviointikertomuksia).
5. **Kokouksiin kutsutaan tarvittaessa kunnan/arvioitavan kohteen viranhaltijajohdon lisäksi luottamushenkilöjohtoa, henkilökunnan edustajia, tytäryhtiöiden edustajia ja mahdollisia muita sidosryhmän edustajia selvittämään omasta näkökulmastaan arviointikohteen toimintaa, tavoitteita ja niiden toteutumista.** Tarvittaessa haastateltaville jaetaan ennakoon täytettäväksi arviointilomake toimialan/vastuualueen toiminnasta ja taloudesta. Lomake ei ole julkinen eikä sitä liitetä pöytäkirjaan.
6. **Lautakunta tekee tutustumis- ja arviointikäyntejä kunnan toimialoihin/toimipisteisiin ja muihin palvelupisteisiin työohjelman mukaisesti.** Tarvittaessa käydään tutustumassa tytäryhtiöihin.
7. **Arvioitavan vuoden tilinpäätös toimintakertomuksineen on asiakirja, josta ilmenevien tietojen perusteella arviointi ensisijaisesti suoritetaan.**
8. **Tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteisarviointeja esim. seutukunnan muiden kuntien kanssa yhteisesti järjestettyjen toimintojen osalta.**

TILINTARKASTUKSEN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Tilintarkastajan vuotuinen työohjelma annetaan tarkastuslautakunnalle tiedoksi. Tilintarkastaja raportoi vuoden aikana sopimuksen mukaisesti työohjelman toteutumisesta sekä olennaisista havainnoista. Yhteenveto koko vuoden tarkastuksista tehdään tilintarkastuskertomuksen yhteydessä.

Tilintarkastajan valtuustokauden suunnitelmat ja vuosittaiset työohjelmat laaditaan siten, että ne tukevat kunnan tarkastustoimen laaja-alaista ja asianmukaista toteutumista. Tilintarkastuksen työn lähtökohtana on kunnan toimintaorganisaatio ja -ympäristö ja niihin liittyvät olennaiset

riskit. Riskikartoituksen avulla määritellään tarkastuksen painopistealueet tarkastustyön perustaksi.

Tarkastussuunnitelman ja vuotuisten työohjelmien käsittelyn yhteydessä tarkastuslautakunta arvioi myös tarkastukseen käytössä olevien resurssien riittävyyttä. Tarkastuslautakunta tekee riskikartoituksen talousarvion SWOT-analyysin avulla. Tarkastuslautakunta odottaa strategisten riskien määrittämistä kunnanhallitukselta.

ARVIOINTISUUNNITELMA

Arviointisuunnitelmassa esitetään ne tehtäväalueet, jotka otetaan kunakin vuonna syvällisemmän arvioinnin kohteeksi. Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelmassa painotetaan osa-alueita, joiden osalta on suurin riski, että tavoitteet jäävät saavuttamatta tai muutoin toiminta ei ole tuloksellista.

Arviointisuunnitelma täsmennetään työohjelmaksi vuosittain sekä painotusten että menetelmien osalta. Arviointisuunnitelmassa (ja arviointikertomuksessa) voidaan myös painottaa eri näkökulmia vuosittain (talousnäkökulma, organisaatio-/prosessien näkökulma, asiakasnäkökulma, henkilöstönäkökulma).

Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma voidaan saattaa tiedoksi valtuustolle. Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma voidaan sovittaa yhteen tilintarkastussuunnitelman kanssa.

Tarkastuslautakunnan 2026 arvioinnin painopistealueet vuonna 2026 ovat

- ✓ Kuntastrategia
- ✓ Elinvoima
- ✓ Hyvinvointi ja osallisuus
- ✓ Kuntatalous
- ✓ Johtaminen ja hallinto
- ✓ Toimialat ja konserniyhtiöt
- ✓ Tarkastuslautakunnan edellisten arviointikertomusten huomioiden toteutuminen kunnassa

Näiden painopistealueiden arvioinnin tavoite ja arvioinnin lähtökohdat on tarkennettu seuraavasti:

Kuntastrategia

Tavoite: Arvioida, kuinka kunnan strategia on ohjannut toimintaa ja päätöksiä

- strategian jalkauttaminen
- miten onnistumista tavoitteiden saavuttamisessa mitataan
- strategisten riskien määrittäminen ja riskiluokitus
- lapsiystävällinen kunta ja lapsivaikutukset

Elinvoima

Tavoite: Arvioida miten kunnan yrityskannan ja asukaskannan kehittyminen näkyvät kunnan elinvoimassa ja kuinka elinvoiman kehittymistä on edesautettu kunnan toimesta

- yrityskannan kehittyminen

- yritysilmapiirin kehittyminen
- kunnan yrityspalveluiden resurssit ja palvelevuus
- osaavan työvoiman saatavuus; koulutuspolut
- yhteistyö eri toimijoiden kanssa elinvoiman kehittämiseksi
- elinvoimaa tukeva infra, toimitila- ja asumisratkaisut
- huoltosuhteen kehittyminen
- ekologisesti kestävä kehitys
- kunnan elinkeinotoiminnan kokonaisuuden organisointi

Hyvinvointi ja osallisuus

Tavoite: Tarkastella miten kunta edistää hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä muuttuneessa/muuttuvassa toimintaympäristössä (sote-uudistus, väestökehitys, nuoret, yritykset)

- Hyvinvointikertomuksesta nousevat toimenpiteet
- Palveluiden saavutettavuus ja tunnettuus
- Aasukkaiden ja järjestöjen osallistaminen kehittämiseen
- Miten digitaaliset ratkaisut tukevat osallisuutta
- Sosiaalisesti kestävä kehitys

Talous

Tavoite: Osoittaa, onko kunnan talous kestävällä pohjalla ja tukevatko toimet talouden kestäväää kehitystä samalla kun edistetään muita strategisia tavoitteita

- Kestävä kuntatalous -ohjelman päivitys ja seuranta
- Investoinnit
- Rahoitus
- Kuntatalouden kehittyminen, talouden seuranta ja raportointi
- Velkaantumisen kehittyminen
- Talouden kestävä kehitys

Johtaminen ja hallinto

Tavoite: Arvioida johtamisen avoimuutta, strategisuutta ja tiedolla johtamista

- Päätösten valmistelu, päätösesitysten selkeys ja informatiivisuus, viestinnällisyys
- Johtamis- ja ohjausjärjestelmän toimivuus
- Tiedolla johtaminen ja riskien hallinta
- Miten digitaaliset ratkaisut tukevat palveluja
- Henkilöstön hyvinvointi ja osaamisen hallinta
- Omistajapolitiikka ja konserniohjaus
- Hankkeet
- Tavoitteiden seuranta ja raportointi
- Edunvalvonta

Hallinnon toimiala

- Strategian ohjaavuus
- Toiminnan järjestäminen

Sivistyksen toimiala

28.10.2025

Julkinen

- Strategian ohjaavuus
- Toiminnan järjestäminen

Ympäristö ja tekninen toimiala

- Strategian ohjaavuus
- Toiminnan järjestäminen

Konserniyhtiöt

- Strategian ohjaavuus
- Toiminnan järjestäminen

Arviointityöhön tarvittava työohjelma vuodelle 2026 tarkennetaan ja päätetään 10.11.2025.

Vuosi 2027 / Painopistealueet ja työohjelma

Määritellään myöhemmin.

Vuosi 2028 / Painopistealueet ja työohjelma

Määritellään myöhemmin.

Vuosi 2029 / Painopistealueet ja työohjelma

Määritellään myöhemmin.

Sähköiset allekirjoitukset

Timo V. Korhonen
puheenjohtaja

Nina Hilonen
pöytäkirjanpitäjä

Jakelu

Kunnanvaltuusto
Johtoryhmä